

PT 2000 - 0343

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αριθ. Εισαγωγής

546

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: Συνεταιριστικών Οργανώσεων & Εκμεταλλεύσεων

**ΘΕΜΑ: Η ανάπτυξη και προοπτική των αγροτικών
συνεταιρισμών στην ευρύτερη περιοχή της
Αττικής**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ
ΠΑΡΛΑΛΗ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Μηλιτσόπουλος Κων/νος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Α. ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ**
- Β. ΔΟΜΗ**
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ**
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ**
- ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ**
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΚΑΤΑΜΕΡΙΜΟΣ ΓΗΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΑΤΤΙΚΗΣ**
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Α. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ –**
- ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΜΕΛΗ**
- Β. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ**
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ**
- Α. ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΗ ΜΑΤΙΑ**
- Β. ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΤΤΙΚΗΣ**
- Γ. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**
- ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Α. ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Βάσει του Νόμου 921 του 1979 ο ορισμός του Γεωργικού Συνεταιρισμού είναι ο εξής «Γεωργικός συνεταιρισμός είναι ιδιότυπη εταιρία που αποτελείται από πρόσωπα ασχολούμενα κατά κύριο ή δευτερεύον επάγγελμα με τη γεωργία, έχει μεταβλητό κεφάλαιο και αριθμό μελών και αποσκοπεί, με την ισότιμη συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια των συνεταίρων, στην εξυπηρέτηση και προαγωγή της ιδιωτικής τους οικονομίας. Ο γεωργικός συνεταιρισμός αποβλέπει ακόμη και στην εξύψωση του κοινωνικού, επαγγελματικού και πολιτιστικού επιπέδου των μελών του, ως γεωργών»¹.

Ο καθηγητής Μαυρογιάννης αναλύει τον ορισμό ως εξής :

- Είναι κυρίως ένωση προσώπων μεταβλητού αριθμού.
- Είναι ελεύθερη ένωση προσώπων και όχι αναγκαστική, επιβαλλόμενη από έξω.
- Είναι ένωση προσώπων που ασκούν ομοειδή οικονομική επιχείρηση ή είναι της ίδιας κοινωνικής κατηγορίας, π.χ. αγρότες, εργάτες, μικροεπαγγελματίες του ίδιου επαγγέλματος. Συνεπώς δεν μπορεί να είναι ένωση αγροτών και εμπόρων ή εργατών και βιομηχάνων, γιατί τα συμφέροντα των τελευταίων αυτών ομάδων, εκτός των άλλων, δεν ταυτίζονται με τα συμφέροντα των αγροτών.
- Αποβλέπει, με την προαγωγή της οικονομίας των μελών του, στην κοινωνικοποίηση της παραγωγής σε ορισμένους τουλάχιστον τομείς.
- Έχει δημοκρατικό χαρακτήρα (συμμετοχή στο κεφάλαιο, στη διαχείριση, στα οφέλη).
- Έχει μορφωτική αποστολή για τα μέλη του.

¹ Βλ. Κ.Λ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ «ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ»

Β. Δομή: Οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις διακρίνονται σε πρωτοβάθμιες ή αγροτικούς συνεταιρισμούς, σε δευτεροβάθμιες ή ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών και σε τριτοβάθμιες ή κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις.

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί συνιστώνται από φυσικά πρόσωπα, ενήλικα, που διακρίνονται σε τακτικά και ειδικά ανάλογα με το αν ασχολούνται αυτοπροσώπως και επαγγελματικά με τη γεωργία ή είναι απλά ιδιοκτήτες αγροτικής περιουσίας μέσα στην περιφέρεια του αγροτικού συνεταιρισμού. Η διαφορά μεταξύ του τακτικού μέλους και του ειδικού είναι ότι το ειδικό μέλος δεν μπορεί να εκλεγεί στα όργανα του συνεταιρισμού (διοικητικό συμβούλιο, εποπτικό συμβούλιο ή ως αντιπρόσωπος). Ο αριθμός των μελών, που απαιτούνται για τη σύσταση αγροτικού συνεταιρισμού είναι 50 τουλάχιστο φυσικά πρόσωπα που έχουν τις προϋποθέσεις για τακτικά μέλη. Σε ειδικές περιπτώσεις ο απαιτούμενος αριθμός των μελών (ορεινές και ημιορεινές περιοχές ή συνεταιρισμοί ειδικού σκοπού) ορίζεται μικρότερος. Στα όρια της περιφέρειας που λειτουργεί ο αγροτικός συνεταιρισμός δεν επιτρέπεται η λειτουργία και δεύτερου αγροτικού συνεταιρισμού εκτός της περιπτώσεως λειτουργίας συνεταιρισμών ειδικών σκοπών (δασικοί, αλιευτικοί, σηροτροφικοί και μελισσοκομικοί, ανθοκομικοί) .

Οι ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών αποτελούνται από αγροτικούς συνεταιρισμούς της περιφέρειάς τους. Προβλέπεται η λειτουργία μιας μόνο ενώσεως αγροτικών συνεταιρισμών σε κάθε νομό.

Οι κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις αποτελούνται από ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών, συνιστώνται κατά κλάδο παραγωγής ή βασικό προϊόν και έχουν περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια.

Ο αριθμός των μελών των 6.873 λειτουργούντων ελεύθερων αγροτικών συνεταιρισμών ανέρχεται σε 851.487. Ομως αρκετοί αγρότες είναι μέλη 2 ή και περισσότερων συνεταιρισμών διαφορετικών σκοπών. Αν υπολογίσουμε τις περιπτώσεις αυτές σαν μια εγγραφή, οι αγρότες που είναι γραμμένοι σε ελεύθερους αγροτικούς συνεταιρισμούς φθάνουν τους 764.755

Τα ενεργά μέλη της κατηγορίας αυτής, δηλαδή εκείνα που είχαν έστω και μια συμμετοχή στις εργασίες των συνεταιρισμών τους την τελευταία τριετία ανέρχονται σε 627.716.

Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Συνεταιρισμών των Α.Τ.Ε υπάρχουν 262.342 αγρότες που δεν είναι γραμμένοι σε συνεταιρισμούς. Μάλιστα οι 201.261 απ' αυτούς είναι ενεργοί, κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, πιστούχοι Α.Τ.Ε με την έννοια πως τα τρία τελευταία χρόνια δανείστηκαν τουλάχιστον μια φορά από την Α.Τ.Ε

Η κατανομή των αγροτών γραμμένων σε συνεταιρισμούς και των μεμονομένων κατά γεωγραφικό διαμέρισμα με διάκριση σε ενεργούς και μη, έχει ως ακολούθως :

Γεωγραφικό Διαμέρισμα	Μέλη Συνεταιρισμών		Μη Συνεταιρισμένοι αγρότες αρχηγοί οικογενειών	
	Συνολικά	Ενεργά	Συνολικά	Ενεργοί
1. ΘΡΑΚΗΣ	38.726	34.990	14.630	11.495
2. ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	43.386	39.905	15.220	10.840
3. ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	121.187	106.824	28.013	22.774
4. ΔΥΤΙΚ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	29.729	26.180	9.393	7.784
5. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	99.460	77.273	24.024	18.265
6. ΣΤΕΡ. ΕΛΛΑΔΑΣ	110.544	90.194	55.283	40.730
7. ΗΠΕΙΡΟΥ	43.450	23.759	21.290	14.530
8. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	126.321	102.862	56.666	46.070
9. Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	21.600	18.400	10.450	7.650
10. ΚΥΚΛΑΔΩΝ	10.003	7.478	923	600
11. Ν. ΚΡΗΤΗΣ	84.284	75.043	15.395	13.080
12. Ν. ΙΟΝΙΟΥ	25.613	15.418	8.665	5.848
13. ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΣΟΥ	10.452	9.390	2.390	1.395
ΣΥΝΟΛΟ 1991	764.755	627.716	262.342	201.261
ΣΥΝΟΛΟ 1990	779.015	640.563	263.532	202.029
ΣΥΝΟΛΟ 1989	783.279	646.126	262.838	204.435

Με βάση των αριθμό μελών τους οι λειτουργούντες ελεύθεροι αγροτικοί συν/σμοί κατανέμονται ως ακολούθως κατά κατηγορίες:

Κατηγορίες ελευθέρων Α.Σ.Ο	Μέχρι 50 μέλη	Από 51-75 μέλη	Από 76-100 μέλη	Από 101-150 μέλη	Από 151-200 μέλη	Πάνω από 200 μέλη	Σύνολο
1.Πιστωτικοί	902	815	733	811	387	562	4210
2.Πώλησης	83	62	55	97	57	111	465
3.Παραγωγικοί (κατέχοντες εγκαταστ.)	91	100	111	203	174	390	1069
4.Παραγωγικοί (μη κατέχοντες εγκαταστ.)	78	24	22	17	10	24	175
5.Παραγωγικοί εργασίας	497	52	21	13	6	3	592
6.Συν/σμοί διαφ. σκοπών	116	42	19	34	19	22	252
7.Αλιευτικοί	88	11	5	2	3	1	110
Σύνολο ελευθέρων ΑΣΟ	1855	1106	966	1177	656	1113	6873

Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)² δεν αποτελούν βαθμό αγροτικής συνεταιριστικής οργανώσεως, όπως επίσης οι συνεταιριστικοί οργανισμοί, οι κοινές επιχειρήσεις στις οποίες μετέχουν οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις και οι συνεταιριστικές εταιρίες.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ είναι η κορυφαία αγροτική συνεταιριστική οργάνωση της χώρας, αποτελείται από όλες τις ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών και έχει ως περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια. Ασκεί κάθε δραστηριότητα που προάγει το συνεταιριστικό κίνημα.

Οι συνεταιριστικοί οργανισμοί αποσκοπούν στο συντονισμό και την υποβοήθηση του έργου των συνεταιριστικών οργανώσεων (π.χ. παραγωγή, εμπορία και διάθεση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, εργαλείων, μηχανημάτων κ.α. όπως διακίνηση αγροτικών προϊόντων, αγορά και αναδιανομή αγροτικής γης κτλ.).

Συνιστώνται από ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών και έχουν περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια.

Οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις για την εκπλήρωση των σκοπών τους μπορούν να συμμετέχουν σε κοινές επιχειρήσεις με καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, νομικά πρόσωπα του Δημόσιου Τομέα, με κοινωφελείς οργανισμούς, συνεταιριστικές οργανώσεις άλλων χωρών και επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η σύσταση εταιριών από τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις επιτρέπεται μόνο μετά από σύμφωνη γνώμη της ΠΑΣΕΓΕΣ και εφόσον η ένωση αγροτικών συνεταιρισμών ή η κεντρική κλαδική συνεταιριστική ένωση αρνηθούν να αναλάβουν τη συγκεκριμένη επιχειρηματική δραστηριότητα. Για τη σύσταση όμως εταιρείας με τρίτους πέρα από τις προϋποθέσεις αυτές πρέπει οι

² Βλ. Π. ΑΒΔΕΛΙΔΗ : Το Αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα – Οι κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις. Σελ. 155.

συνεταιριστικές οργανώσεις να έχουν τουλάχιστον το 65% των μετοχών.

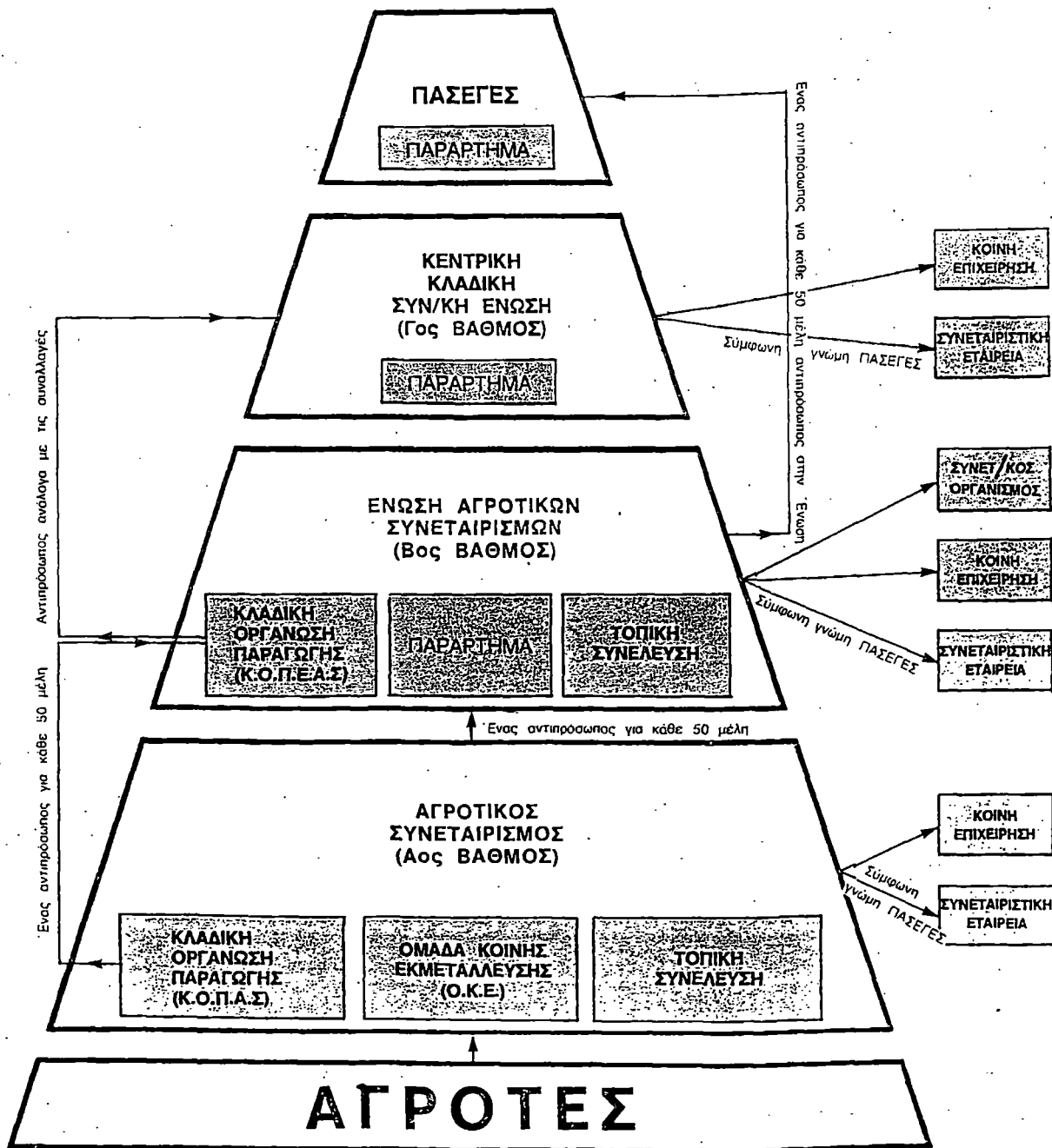
Οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις αναπτύσσουν ποικίλες δραστηριότητες για την εκπλήρωση των σκοπών τους και αποτελούν ισχυρό μοχλό για την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Ειδικότερα, ο αγροτικός συνεταιρισμός έχει το κύριο βάρος στην ανάληψη πρωτοβουλιών για τη στήριξη της αγροτικής οικονομίας των μελών του και αποτελεί το βασικό κύτταρο για την αναβάθμιση της ζωής στην περιφέρεια.

Η ένωση δεν ασχολείται με την πρωτογενή παραγωγή, μπορεί να ιδρύει και μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων των μελών της, μόνο όταν για τη λειτουργία απαιτείται συνεργασία δύο ή περισσότερων συνεταιρισμών.

Οι δραστηριότητες των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων καλύπτουν όλο το φάσμα της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων, της παραγωγής και προμήθειας των γεωργικών εφοδίων καθώς και της κατασκευής και προμήθειας των μέσων αγροτικής παραγωγής.

ΔΟΜΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

Πηγή: ΠΑΣΕΓΕΣ

Ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών

Ο αριθμός των υφισταμένων την 31.12.91 Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών εμφανίζεται κατά γεωγραφικό διαμέρισμα στον πίνακα που ακολουθεί:

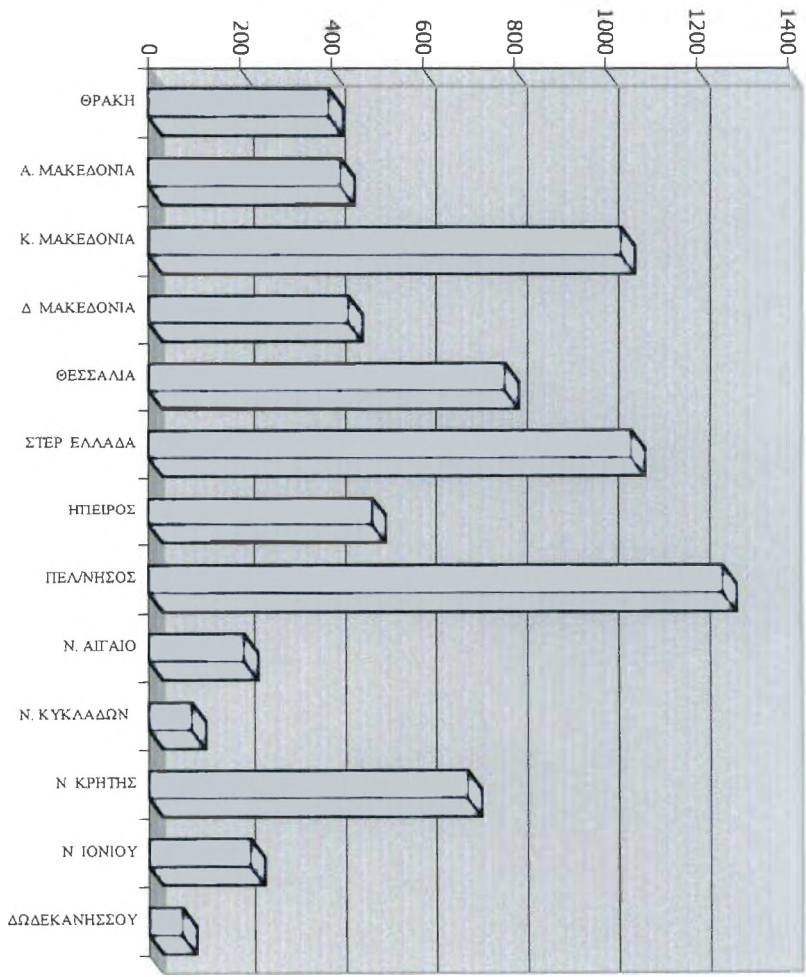
Γεωγραφικό διαμέρισμα	Αριθμός Ενώσεων	Αριθ. Συν/σμών μελών Ενώσεων	Αριθ. μελών συν/σμών
1.ΘΡΑΚΗΣ	7	338	37832
2.ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6	468	54174
3.ΚΕΝΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	16	1009	140654
4.ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	7	455	33169
5.ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	10	725	100369
6.ΣΤΕΡ.ΕΛΛΑΔΑΣ	19	961	130184
7.ΗΠΕΙΡΟΥ	6	484	57151
8.ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	22	1200	130304
9.Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ	5	164	28361
10.Ν.ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5	79	10600
11.Ν.ΚΡΗΤΗΣ	18	757	101667
12.Ν.ΙΟΝΙΟΥ	4	244	28332
13.ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1	66	8913
ΣΥΝΟΛΟ 1991	126	6950	861710
ΣΥΝΟΛΟ 1990	126	6941	879192
ΣΥΝΟΛΟ 1989	126	6905	873302

Διευκρινίζεται ότι στη δύναμη των άνω Ενώσεων υπολογίσθηκαν ότι ανήκουν και οι αδρανούντες συν/σμοί μέλη τους.

Από τους 6950 συν/σμούς που είναι γραμμένοι σ' Ενώσεις, 142 απ' αυτούς με 19728 φυσικά πρόσωπα μέλη τους μετέχουν σε περισσότερες από μία Ενώσεις. Κατά συνέπεια ο αριθμός των συν/σμών που μετέχουν σε Ενώσεις (των πολλαπλών εγγραφών μία φορά υπολογιζομένων) ανέρχεται σε 6808 με 841982 μέλη.

Πηγή: Βιβλιοθήκη Υπουργείου Γεωργίας

ΓΕΩΡΓΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	Εκταση δραστηριότητας				Ποσοστό % επί συνόλου λειτουργούντων		
	Εξαιρ. ή μεγαλ.	Μέση	Μικρή	Σύνολο	Εξαιρετ. ή μεγαλ.	Μέση	Μικρή
1.ΘΡΑΚΗΣ	12	110	273	395	3	28	69
2.ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	24	249	126	399	6	62	32
3.ΚΕΝΤΡ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	37	365	632	1034	4	35	61
4.ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6	110	321	437	1	25	74
5.ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	22	264	494	780	3	34	63
6.ΣΤΕΡ. ΕΛΛΑΔΑΣ	32	320	705	1057	3	30	67
7.ΗΠΕΙΡΟΥ	10	127	351	488	2	26	72
8.ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	88	426	743	1257	7	34	59
9.Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ	43	68	96	207	21	33	46
10.Ν.ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1	25	67	93	1	27	72
11.Ν.ΚΡΗΤΗΣ	50	372	275	697	7	53	40
12.Ν.ΙΟΝΙΟΥ	6	56	159	221	3	25	72
13.ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	3	28	41	72	4	39	57
ΣΥΝΟΛΟ 1991	334	2520	4283	7137	5	35	60
ΣΥΝΟΛΟ 1990	336	2565	4282	7183	5	36	59
ΣΥΝΟΛΟ 1989	334	2589	4332	7255	5	36	59

Οι ανωτέρω Ενώσεις, ανάλογα με το βασικό αντικείμενο των εργασιών τους, κατάσσονται ως ακολούθως:

Κατηγορίες Ενώσεων	Αριθμός Ενώσεων	Αριθμός Συν/σμών μελών τους	Αριθμός μελών Συν/σμών
Α' ΕΛΕΥΘΕΡ.ΕΝΩΣ. ΑΓΡΟΤ.ΣΥΝ/ΣΜΩΝ			
Πολλαπλών δραστηριοτ.	102	6076	767425
Δασικών Συν/σμών	5	198	9778
Οινοποιητ.Συν/σμών	3	99	17300
Ελαιουργικών	2	145	20850
Συν/σμών πώλησης οπωρ/κών	2	52	9596
Γαλακτ/κών Συν/σμών	3	113	12253
Σύν/σμών αγελαδοτρόφων	2	81	4724
Σταφιδικές Ενώσεις	1	29	4623
Πτηνοτροφ.Συν/σμών	1	13	1148
Αλιευτικών Συν/σμών	1	35	950
Σύνολο Ελευθέρων Ενώσεων Αγροτικών Συν/σμών	122	6841	848647

Β' ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤ.ΣΥΝ/ΣΜΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ			
Συν/σμών μαστιχοπαραγωγών	1	20	5457
Συν/σμών Θηραικών πρ/ντων	1	14	2432
Οινοποιητικών συν/σμών	1	25	3770
Κιτροπαραγωγών	1	50	1404
Γενικό σύνολο	126	6950	861710

ΠΙΝΑΚΑΣ Νο 4

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

α/α	Επωνυμία	Εδρα	Ετος Ιδρυσης	Μετέχουσες Οργ/σεις	
				2/θμιες	1/θμιες
1.	Κεντρική Κλαδική Ένωση Ελαιοκομικών Πρ/ντων "ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ"	Αθήνα	1949	58	-
2.	Κεντρική Κλαδική Συν/κή Ένωση Αμπελοουργικών Πρ/ντων "ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ"	Αθήνα	1949	23	9
3.	Κεντρική Κλαδική Συν/κή Ένωση Κτην/κών Προϊόντων "ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ"	Αθήνα	1962	84	-
4.	Κεντρική Κλαδική Συν/κή Ένωση Οπωρ/κών "ΣΚΟΠ"	Αθήνα	1963	53	-
5.	Κεντρική Κλαδική Συν/κή Ένωση Σουλτανίνας "ΚΣΟΣ"	Αθήνα	1946	14	-
6.	Κεντρική Κλαδική Ένωση Σύκων και Ξηρών καρπών	Καλαμάτα	1953	2	-
7.	Κεντρική Ένωση Γεωργικών Συν/κών Οργανώσεων Ν.Χανίων	Χανιά	1952	7	-
8.	Κεντρική Κλαδική Συν/κή Ένωση Καπνού "ΚΑΠΝΙΚΗ"(ΑΔΡΑΝΕΙ)	Αθήνα	1988		
9.	Κεντρική Κλαδική Συν/κή Ένωση Σπόρων & Πολλαπλασιασμού Υλικού "ΚΕΣΠΥ"(ΑΔΡΑΝΕΙ)	Αθήνα	1988		
10.	Κεντρική Κλαδική Συν/κή Ένωση Βάμβακος "ΒΑΜΒΑΚΟΥΡΓΙΚΗ" (ΑΔΡΑΝΕΙ)	Αθήνα	1988		
11.	Κεντρική Ένωση Δασικών Συν/κών Οργ/σεων Ελλάδας (ΑΔΡΑΝΕΙ)	Αθήνα	1975	2	
12.	Κεντρική Ένωση Γεωργικών Συν/σμών Κορινθίας "ΚΕΝΚΟΡ" (ΑΔΡΑΝΕΙ)	Κόρινθος	1966	6	-
13.	Κεντρική Ένωση Γεωργικών Συν/σμών Κορινθιακής Σταφίδας (ΑΔΡΑΝΕΙ)	Πάτρα	1985	10	-
14.	Κεντρική Ένωση Γεωργικών Συν/κών Οργ/σεων Ν.Ηλείας (Υπό εκκαθάριση)	Πύργος	1964	3	-

ΠΙΝΑΚΑΣ Νο 5

ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΥΝ/ΚΩΝ ΟΡΓ/ΣΕΩΝ ΑΜΙΓΓΕΙΣ ΚΑΙ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΤΟΥΣ

a/a	Επωνυμία	Εδρα	Ετος ίδρυσης	Σκοπός
1.	Συν/κή Βιομ/νία Ηλιοσπορου Α.Ε. (ΕΑΣ Ορεστιάδας 52% ΕΑΣ Διδυμ/χου 35%, ΕΑΣ Ξάνθης 13%)	Ασημένιο Διδυμ/χου	1989	Βιομηχ/ση των ελαιούχων καρπών, παραγωγή ελαίου & άλλων πρ/ντων και η διάθεση αυτών
2.	"ΝΕΣΤΟΣ" Α.Ε. (ΣΕΒΑΘ 48,3%, ΣΕΚΟΒΕ 13,1%, ΚΥΔΕΠ 13,3%, ΣΕΠΕΚ 10,8%, ΣΠΕ 3,3% Συν/κές Επενδύσεις 5% και 22 Ενώσεις Αγροτικών-Συν/σμών 6,2%.)	Ξάνθη	1978	Ίδρυση Βιομ/νιών γεωργικών και κτηνοτροφικών φαρμάκων και εμπορία αυτών.
3.	Εταιρεία Ανάπτυξης & Αξιοποίησης Δασικού Πλούτου περιοχής Θράκης Α.Ε. (ΣΕΒΑΘ 62,5% "ΝΕΣΤΟΣ" Α.Ε. 37,5%)	Ξάνθη	1983	Αξιοποίηση Δασικού Πλούτου Θράκης.
4.	Συν/κή Βιομηχανία σιτηρών Α.Ε. "ΣΥΝ.ΒΙΟ.ΣΙ" (Ε.Α.Σ. Σερρών 62,5%, ΚΥΔΕΠ 27,5%, 30 Συν/σμοί 10%).	Σέρρες	1977	Ίδρυση και εκμετάλλευση αλευροβιομηχανίας, αρτοβιομηχανίας, μακαρονοποιίας.
5.	Εταιρεία Ανάπτ. & Αξιοπ/σης Δασικού Πλούτου περιοχής Αρναίας " Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ" Α.Ε. (Εν.Δασ.Συν.Αρναίας)	Αρναία	1980	Αξιοποίηση και εκμετ/ση Δασικών Πλούτων περιοχής Αρναίου.
6.	Αγροτικές Συν/κές Εκδόσεις "Α.Σ.Ε." Α.Ε.	Θεσ/νίκη	1958	Εκμετάλλευση τυπογραφείου, έκδοση και εμπορία βιβλίων κ.λ.π.
7.	Ελληνική Συν/κή Εταιρεία διαν. εισ/γών "ΕΛΣΥ ΔΙΑΝΟΜΕΣ" Α.Ε. (13 Ε.Α.Σ. 6,5%, ΚΥΔΕΠ 6% και 7 Συν/κές Εταιρείες 87,5%)	Θεσ/νίκη	1977	Εισαγωγές και εξαγωγές πάσης φύσεως πρ/ντων.
8.	Ανώνυμη Συν/κή Βιομ. Εταιρεία Επεξεργασίας και Εμπορίας κρεάτων Ηπείρου "ΣΒΕΚΗ" Α.Ε. (η ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ 24,%, 6 Ενώσεις Αγροτικών Συν/σμών Ηπείρου 76%)	Γιάννενα	1978	Βιομηχανική επεξεργασία και εμπορία κρεάτων.
9.	Βιομηχανία γάλακτος Λάρισας "ΟΛΥΜΠΟΣ" Α.Ε. (ΕΑΣ Λάρισας)	Λάρισα	1965	Εκμετάλλευση εργοστασίου γάλακτος.

α/α	Επωνυμία	Εδρα	Ετος Ιδρυσης	Σκοπός
10.	Συν/κές Βιομ/νίες Θεσσαλίας, "ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ" Α.Ε. (9 Ενώσεις Αγροτικών Συν/σμών Θεσσαλίας)	Λάρισα	1976	Επεξεργασία, Βιομηχανοποίηση αγροτικών πρ/ντων
11.	Συν/κή Ένωση καπνοπαραγωγών Ελλάδας "ΣΕΚΕ" Α.Ε. (13 Ενώσεις, 2 Συν/σμοί και 1 Συν/κή Εταιρεία.	Αθήνα	1947	Εμπορία καπνών.
12.	"ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ" Α.Ε. (Η Κεντρ.Ένωση "ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ" 99,84% και η Ε.Α.Σ. Κέρκυρας 0,16%)	Αθήνα	1950	Διαχείριση ελαιοκομικών πρ/ντων.
13.	Α.Ε.Ε. Γενικών Ασφαλειών * Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ* (12 Συν/κές Εταιρείες, 3 Κεντρικές Ενώσεις και 37 Ε.Α.Σ.).	Αθήνα	1978	Ενέργεια πάσης φύσεως και παντός κλάδου ασφαλίσων και αντασφαλίσεων.
14.	Συν/κή Α.Ε. διεθνών μεταφορών τεχνική και εμπορική "ΣΥΝΕΔΙΜ" Α.Ε (19 Ε.Α.Σ., 3 Κεντρ. Ενώσεις και 10 Συν/κές Εταιρείες).	Αθήνα	1980	Μεταφορές πάσης φύσεως και συναφείς δραστηριότητες
15.	Ελληνική Συν/κή Διαφημίσεων & Δημοσίων Σχέσεων * ΣΥΝΕΔΙΑ* Α.Ε. (ΣΕΚΑΠ 20%, ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ 9% και 15 Συν/κές Εταιρείες).	Αθήνα	1980	Διαφήμιση των Συν/κών Πρ/ντων και ανάπτυξη των Δημοσίων Σχέσεων & MARKETING στις Α.Σ.Ο.
16.	Συν/κή Εταιρεία Επενδύσεων Α.Ε (ΣΕΒΑΘ Α.Ε. 50%, ΝΕΣΤΟΣ Α.Ε. 22%, ΣΕΚΟΒΕ 17,20%, ΕΛΣΥ ΔΙΑΝΟΜΕΣ Α.Ε. 6%, ΣΕΠΕΚ Α.Ε. 3,2% ΚΑΙ ΚΣΟΣ 1,6%)	Αθήνα	1982	Ίδρυση & Εκμ/ση βιομ/νιών & επιχ/σεων πάσης φύσεως που συντελούν στην προώθηση της συν/κής κίνησης, την Ανάπτ. Αγροτ. Πίστης κ.λ.π..
17.	"ΠΟΝΤΟΣ" Α.Ε. (ΚΥΔΕΠ 93% , 4 Ε.Α.Σ. ΜΕ 7%)	Αθήνα	1981	Παραγωγή - εμπορία νημάτων.
18.	Συν/κή Οργάνωση Βιομηχανίας και Εμπορίας Αγροτικών Μηχανημάτων "ΣΟΓΕΜ" Α.Β.Ε.Ε. (ΣΠΕΚΑ ΑΒΕΕ 98%, ΣΕΚΑΠ Α.Ε. 2%) <u>Αδρανεί</u>	Αθήνα	1988	Εισαγωγή - κατασκευή - επισκευή & εμπορία γεωργικών μηχ/των
19.	Συν/κά εργοστάσια κονα/ποίας Β.Ελλάδας "ΣΕΚΟΒΕ" Α.Ε. (14 Συν/κές Οργ/σεις 32,5%, ΣΕΒΑΘ 64,5%, ΝΕΣΤΟΣ 3%) <u>Υπό εκκαθάριση</u>	Θεσ/νίκη	1969	Εκμετάλλευση βιομηχανιών οπωροκηπευτικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο πρώτος συνεταιρισμός στην Ελλάδα με την σημερινή του έννοια ήταν στα Αμπελάκια Θεσσαλίας από το 1778 ή το 1780 και δημιούργησαν ένα πρότυπο συνεργασίας, αλληλεγγύης και κοινωνικής δράσεως. Σε μία τουρκοκρατούμενη Ελλάδα, υποχρεωμένη να καταβάλει υπέρογκους φόρους στο οθωμανικό δημόσιο ταμείο, οι Αμπελακιώτες αξιοποίησαν την εξειδίκευση και τη συνεργασία να απαλλάξουν τους πτωχότερους από το βαρύ φορτίο, δημιούργησαν κοινωνικές υπηρεσίες και αποτέλεσαν ένα εξέχοντα φόρο της συνεταιριστικής ιδεολογίας και πράξεως.

Πολύ αργότερα εμφανίσθηκαν συνεταιρισμοί στις άλλες χώρες³ (Αγγλία- Η.Π.Α. κλπ.) υπό μορφή όμως εμπορικών συνεταιρισμών.

Στην Αθήνα ένας τέτοιος συνεταιρισμός ιδρύθηκε το 1870, η «Ενωσις των τιμίων τεχνιτών, Δευτέρα εν Αθήναις εταιρία του λαού», στην οποία και ο γλύπτης Γιαννούλης Χαλεπάς, που το 1870 ήταν μόλις 16 ετών.

Στην ένωση αυτή, που σκοπό είχε την προμήθεια των αναγκαίων κεφαλαίων στα μέλη και την προβολή των μελών, μετείχαν τεχνίτες μαρμάρου και ξύλου.

Στο τέλος του 19ου αιώνα άρχισε να γίνεται λόγος για τη χρησιμότητα που μπορεί να έχει ο συνεταιρισμός για τον αγροτικό πληθυσμό, που ήταν και ο πιο ανοργάνωτος, ο πιο διάσπαρτος, ο πολυπληθέστερος και ταυτόχρονα ο πιο αδύναμος οικονομικά και κοινωνικά.

Χρειάστηκε να συμπέσει η παρουσία στον Αλμυρό του Βόλου του δασκάλου Ν. Μιχόπουλου και του γεωπόνου Δ. Γρηγοριάδη, για

³ Το 1843 είναι η χρονιά όπου έχει επικρατήσει να δεχόμαστε ως απαρχή του σύγχρονου Συνεργατισμού, την ίδρυση του πρώτου συνεταιρισμού από τους δίκαιους σκαπανείς της Ροτοντεϊλ στην ομώνυμη πόλη της επαρχίας του Λάνγκαστερ στην Αγγλία.

να ξεκινήσει η συνεταιριστική κίνηση στη γεωργία, με την ίδρυση, το 1900, του πρώτου γεωργικού συνεταιρισμού σύγχρονης μορφής, με την επωνυμία «Μετοχικόν Γεωργικόν Ταμείον Αλληλοβοηθείας»⁴ στον Αλμυρό Θεσσαλίας. Ιδρυτικά μέλη αυτού του γεωργικού συνεταιρισμού ήταν 48 γεωργοί.

Στο νομό Αττικής πρώτος συνεταιρισμός έγινε το 1912 και ονομαζόταν «Συνεργατικός Γεωργικός Σύνδεσμος Μεσογείων».⁵

Το 1913 έγιναν 21 νέοι γεωργικοί συνεταιρισμοί ώσπου το 1914 ψηφίστηκε ο πρώτος Ελληνικός Νόμος για τους συνεταιρισμούς που είναι ο 602/1915 και βασίστηκε στους αντίστοιχους Νόμους της Γερμανίας και Αυστρίας προσαρμοσμένος στην Ελληνική πραγματικότητα.

⁴ Από το άρθρο του Π. ΚΟΛΥΡΗ – Γενικού Διευθυντή της ΠΑΣΕΓΕΣ με τίτλο «Παρελθόν, Παρόν και μέλλον των συνεταιρισμών»

⁵ Βλ. Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα του Θ. Τζωρτζάκη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ.

Η απασχόληση στην γεωργία ως γνωστόν αποδίδει καρπούς και εισοδήματα μία ή δύο φορές το χρόνο ενώ οι ανάγκες των αγροτών είναι καθημερινές.

Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα αυτό ο Ελευθέριος Βενιζέλος είχε ιδρύσει την Αγροτική Τράπεζα⁶ να δανείζει τους Αγρότες και να μην πέφτουν στα χέρια τοκογλύφων.

Αργότερα όμως η Τράπεζα μετετρέπεται σε κερδοσκοπική εταιρία. Έτσι οι αγρότες αναγκάστηκαν να ενώνονται σε συνεταιρισμούς για να ανταπεξέλθουν συλλογικά στα έξοδα τους με δάνεια, με συλλογικές αγορές φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων, ζωοτροφών και ότι άλλο χρειάζεται η συνέχεια των εργασιών και των αναγκών τους.

Σκοπός επίσης των συνεταιρισμών ήταν και η συγκέντρωση και διάθεση της παραγωγής τους στην κατανάλωση ή εξαγωγή σε άλλες χώρες.

Ακόμη η διανομή της αναλογίας στον κάθε δικαιούχο της αμοιβής του αφού αφαιρεθούν τα δάνεια και οι δαπάνες που είχε κάνει μέχρι εκείνη την στιγμή.

Παράλληλα οι συνεταιρισμοί φρόντιζαν για την ενημέρωση και την επιμόρφωση των μελών τους στα αγροτικά θέματα, πολλές φορές και εορταστικές εκδηλώσεις για την ψυχαγωγία των μελών τους.

Επίσης υπάρχει και οργανωτική πρόβλεψη για χορήγηση πληροφόρησης όσον αφορά τη νομοθεσία και την φορολογία των αγροτών.

⁶ Ο νόμος 4332/1929 ήταν αυτός που ίδρυσε την ΑΤΕ και με τον οποίο η εποπτεία κι ο έλεγχος των αγροτικών συνεταιρισμών ανατέθηκε στην ΑΤΕ και που μέχρι σήμερα ασκεί, σαν εξειδικευμένος πιστωτικός φορέας, αποκλειστικά την πιστοδότηση της Ελληνικής Γεωργίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Γεωργικό εισόδημα κατ' απασχολούμενο σε τρέχουσες τιμές και σταθερές τιμές 1970

ΕΤΗ	Κ.Π.Α σε τιμές συντ/στών παραγωγής		Ετήσια Μεταβολή	Απασχολούμενοι στη γεωργία		Γεωργικό εισόδημα κατ' απασχολούμενο		Ετήσια Μεταβολή	Γεωργικό εισόδημα κατ' απασχολούμενο σε τιμές 1970	
	εκατ. δρχ.	Δείκτης	%	σε χιλ. άτομα	Δείκτης	Σε δραχμές	Δείκτης	%	σε δρχ.	Δείκτης
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1977	130.165	100	—	1.270	100	102.492	100	—	37.171	100
1978	162.639	125	25,0	1.210	95	134.412	131	31,1	43.153	121
1979	180.163	138	10,8	1.160	91	155.313	152	15,6	41.724	112
1980	234.958	181	30,4	1.120	88	209.784	205	35,1	46.731	126
1981	299.910	230	27,6	1.083,0	85	276.925	270	32,0	49.896	134
1982	381.891	293	27,3	1.069,0	84	357.241	349	29,0	51.424	138
1983	410.022	315	7,4	1.060,4	83	386.667	377	8,2	45.501	125
1984	536.513	412	30,8	1.043,6	82	514.098	502	32,9	51.720	139
1985	656.578	504	22,4	1.037,0	82	633.151	618	23,1	53.843	145
1986	729.661	561	11,1	1.026,0	81	711.171	694	12,3	56.572	152
1987	833.131	640	14,2	970,7	77	858.279	837	20,7	59.685	161
1988	999.048	768	19,9	946,0	74	1.056.076	1.030	23,0	61.817	166

ΠΗΓΗ: Επεξεργασμένα στοιχεία ΕΣΥΕ και Υπουργείου Γεωργίας.

Παρατηρήσεις: 1. Ως καθαρή προστιθέμενη αξία έχει τεθεί το 1977 το καθαρό γεωργικό εισόδημα (Υπουργείο Γεωργίας, 1988).

2. Τα στοιχεία του έτους 1988 είναι προσωρινά.

3. Η απασχόληση στην περίοδο 1977-81 ελήφθη από την υπό δημοσίευση μελέτη: Θ. Παπαηλίας: «Εκτιμήσεις ύψους πλεονάσματος στην Ελληνική Γεωργία: 1948-85». Για τα υπόλοιπα έτη - μολονότι έχουν κριθεί επανειλημμένες αντιρρήσεις - ως δεδομένα χρησιμοποιήθηκαν οι υπολογισμοί της ΕΣΥΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου στον Αγροτικό Τομέα (Γεωργία - Κτηνοτροφία - Δάση - Αλιεία - Εγγειοβελτιωτικά)

σταθερές τιμές 1970

ποσά σε εκατ. δρχ.

Έτος	Σύνολο χώρας	Αγροτικός τομέας						Ετήσια % μετ. του συνόλου	% συμμετοχή των Αγροτικών στο σύνολο της χώρας	% ποσοστό των Ακαθ. Επενδ. Παγ. Κεφ. στο Ακαθ. Γεωργ. προϊόν
		Δημόσιες		Ιδιωτικές		Σύνολο				
		000.000	Δείκτης 1975=100	000.000	Δείκτης 1975=100	000.000	Δείκτης 1975=100			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1975	74.600	2.801	100	5.024	100	7.825	100	+11,5	10,4	13,8
1976	69.750	2.802	100	4.938	98	7.740	99	-1,1	9,7	13,8
1977	85.950	2.645	94	5.657	113	8.302	106	+7,2	9,6	16,0
1978	91.100	2.424	87	4.785	95	7.209	92	-13,2	7,9	12,6
1979	99.121	2.386	85	5.237	104	7.623	97	+5,7	7,7	14,2
1980	92.705	2.057	73	4.112	82	6.169	79	-19,1	6,8	10,4
1981	85.750	1.930	69	3.728	74	5.658	72	-8,3	6,6	9,5
1982	84.100	1.986	71	3.562	71	5.548	71	-1,9	6,6	9,1
1983	83.000	2.312	83	3.590	71	5.902	75	+6,4	7,1	10,6
1984	78.300	2.395	86	5.021	100	7.416	95	+25,6	9,5	12,5
1985	82.360	2.495	89	5.076	101	7.571	97	+2,1	9,2	13,0
1986	77.219	2.055	73	2.826	56	4.881	62	-36,5	6,3	8,2
1987*	71.164	1.667	60	2.264	45	3.931	50	-18,3	5,5	6,7
1988**	77.577	1.407	50	2.766	55	4.173	53	+7,4	5,4	6,8

* Προσωρινά στοιχεία

** Εκτιμήσεις

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Πιστώσεις - οικονομικές ενισχύσεις Αγροτικού Τομέα (1981-1988)

Σε εκατ. δρχ.

σε τρέχουσες τιμές

Πηγή χρηματοδότησης	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988*
Τακτικός προϋπολογισμός	10.689,0	11.864,0	12.991,5	13.008,1	17.676,3	19.541,1	29.146,7	41.158,0
Πρόγραμμα Δημ. Επενδύσεων	8.584,7	11.974,1	15.680,0	18.364,0	24.778,2	24.486,3	23.023,5	25.636,8
Ειδικός Λογαριασμός Εγγύησης Αγροτικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ)	8.985,0	47.436,0	79.362,0	84.999,0	121.910,0	191.326,0	247.221,0	258.275
(Εισπράξεις από Κοινότητα)	(8.985,0)	(44.625,0)	(76.236)	(83.330)	(120.833,0)	(190.931,0)	(247.221)	(258.275)
Κ.Τ.Γ.Κ. και Δασών	5.831	7.171	7.372,1	9.185,0	12.043,0	10.697,0	11.419	12.100
Δακοκτονία	818,0	995,9	1.200,0	1.400,0	1.278,0	1.009,0	935,0	1.500
Ο.Γ.Α.	31.848	52.719	57.695,0	73.900,0	98.500,0	111.303,0	122.100	142.000
Σύνολο	66.755	122.160	174.300,6	200.856,1	276.185,5	358.362,4	433.845,2	480.669,8

* 1988: προσωρινά στοιχεία
ΠΗΓΗ: Υπουργείο Γεωργίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΣ ΓΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

Παρά το γεγονός ότι ο νόμος είναι στο μεγαλύτερο τμήμα του οικοπεδοποιημένος, η κατανομή του εδάφους σε κατηγορίες χρήσεων παρουσιάζεται ως εξής σε km²

Καλλιεργήσιμη γη	1.066 ποσοστό 28%
Βοσκότοποι	952 ποσοστό 25%
Δάση	1.142 ποσοστό 30%
Εκτάσεις με σπίτια, δρόμους και νερά	648 ποσοστό 17%

Η γεωργία ασκείται σε 1.048.000 στρέμματα (καλλιεργούμενα και σε αγρανάπαυση το 1980). Οι αρόσιμες εκτάσεις είναι 194.046 στρέμματα. Κηπευτική γη 56.219 στρέμματα. Αμπέλια και σταφίδες 177.236 στρέμματα. Δενδρώδεις καλλιέργειες 282.082 στρέμματα. Σε αγρανάπαυση 338.535.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ

Καλλιεργημένες εκτάσεις και γεωργική παραγωγή (1980)
(εκτάσεις σε στρέμματα, παραγωγή σε τόνους)

Προϊόν	Σύνολο εκτάσεων	Παραγωγή
Σιτάρι	75672	17976
Κριθάρι	34971	8940
Βρόμη	8044	1381
Αραβόσιπος	94	40
Φασόλια	10194	46
Κουκιά	1424	390
Φακή	5456	891
Ρεβύθια	3024	305
Φάβα	166	20
Βίκος	1626	247
Βαμβάκι	850	104
Κτηνοτρ.φυτ.για σανό	34847	7434
Καρπούζια	348	483
Πεπόνια	831	971
Πατάτες	6322	10060
Ντομάτες	4137	8755
Κρεμμύδια	555	624
Φασολάκια	2743	2004
Αμπέλια	177236	142353

Δενδρώδεις καλλιέργειες σε αριθμό δέντρων

Λεμονιές (δέντρα)	514020	17103
Μανταρινιές >>	13525	940
Μηλιές >>	11032	119
Ροδακινιές >>	14225	302
Βερικοκιές >>	33485	585
Κερασιές >>	69690	547
Συκιές (νωπά) >>	88460	2422
Συκιές (ξηρά) >>	2285	13
Αμυγδαλιές >>	364560	981
Καρυδιές	8185	73
Ελιές	3789563	-
---βρώσιμες		927
---- για ελαιοποίηση		31.081
Ελαιόλαδο		6857
Κρασί		94035

Το 1980 υπήρχαν στο νομό 4877 γεωργικοί ελκυστήρες (από τους οποίους 2533 κάτω των 18 ίππων), θεριζοαλωνιστικές μηχανές 35, απλές θεριστικές μηχανές 69, αλωνιστικές μηχανές κάθε τύπου 20, απλές χαρτοσυλλεκτικές μηχανές 22, εκκοκκιστικές αραβοσίτου 2, κορυφολόγοι γάλακτος 47, αντλίες όλων των τύπων 7531, συγκροτήματα τεχνητής βροχής 836, σπαρτικές μηχανές βαμβακιού 314, μηχανικοί ψεκαστήρες 1019, μηχανικοί θειωτήρες 320.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΜΕΛΗ

Παρά όλη την ανοικοδόμηση της Αττικής η ένωση αγροτικών συνεταιρισμών του νομού, αριθμοί 31 πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς ως μέλη ή 8.000 φυσικά μέλη. Οι κυριότεροι είναι:

ΕΝΩΣΕΙΣ - ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Α.Σ. Καπανδριτίου

Πρόεδρος: Παντής Παπσιωάννου
Τηλ.: 0295 - 52266
Μέλη: 265 Τ.Κ. 19014 ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΙ

ΚΤΗΝ/ΚΟΣ Κερατέας

Πρόεδρος: Ηλίας Μαγγανάς
Τηλ.: 0291 - 38362
Μέλη: 73 Τ.Κ. 19001 ΚΕΡΑΤΕΑ

Α.Σ. Κηφισίας

Πρόεδρος: Γεώργιος Χιωτάκης
Τηλ.: 8015653
Μέλη: 101 Τ.Κ. 14561 ΚΗΦΙΣΙΑ
Αχαρνών 12

Α.Σ. Κιούρκων

Πρόεδρος: Αναστάσιος Τσαδάρης
Τηλ.: 0295 - 22393
Μέλη: 176 Τ.Κ. 19014 ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΙ

Γ.Π.Σ. Κουβαρά

Πρόεδρος: Ιωάννης Χελιώτης
Τηλ.: 0299 - 69219
Μέλη: 206 Τ.Κ. 19003 ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ

ΚΤΗΝ/ΚΟΣ Μάνδρας

Πρόεδρος: Ευάγγελος Πέππας
Τηλ.: 5558339
Μέλη: 153 Τ.Κ. 19600 ΜΑΝΔΡΑ

Α.Σ. Μαραθώνα

Πρόεδρος: Νικόλαος Δρούγκας
Τηλ.: 0294 - 66650
Μέλη: 424 Τ.Κ. 19007 ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ

Α.Σ. Μαρκόπουλου

Πρόεδρος: Ιωάννης Παπαγιαννάκας
Τηλ.: 0299 - 22226
Μέλη: 777 Τ.Κ. 19003 ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ

Α.Σ. Μεγάρων

Πρόεδρος: Δήμος Καραγιώργος
Τηλ.: 0296 - 29402
Μέλη: 1.097 Τ.Κ. 19100 ΜΕΓΑΡΑ

ΑΝ. ΑΜΠΕΛ/ΚΟΣ Μεγάρων

Πρόεδρος: Αναστ. Σακελλαρίου
Τηλ.: 0296 - 29412
Μέλη: 636 Τ.Κ. 19100 ΜΕΓΑΡΑ

Α.Σ. Νέας Μάρης

Πρόεδρος: Παναγιώτης Χαλμούκης
Τηλ.: 0294 - 93324
Μέλη: 250 Τ.Κ. 19005 ΝΕΑ ΜΑΚΡΗ

Α.Σ. Οινόης

Πρόεδρος: Γεώργιος Κολοβένζος
Τηλ.: 5555628
Μέλη: 82 Τ.Κ. 19600 ΜΑΝΔΡΑ

Α.Σ. Παιανίας

Πρόεδρος: Σπυρίδων Μπάτας
Τηλ.: 6642055
Μέλη: 482 Τ.Κ. 19002 ΠΑΙΑΝΙΑ

Α.Σ. Παλλήνης

Πρόεδρος: Δημήτρης Λακκός
Τηλ.: 6665518
Μέλη: 126 Τ.Κ. 15344 ΠΑΛΛΗΝΗ

Α.Σ. Πεντέλης

Πρόεδρος: Ιωάννης Τσούκας
Τηλ.: 6665713
Μέλη: 39 Τ.Κ. 15236 Π. ΠΕΝΤΕΛΗ
Λευκωσίας 10

Α.Σ. Πολυδενδρίου

Πρόεδρος: Ιωάννης Βασιλάκος
Τηλ.: 0295 - 52371
Μέλη: 144 Τ.Κ. 19014 ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΙ

Α.Σ. Ραφήνας

Πρόεδρος: Γουλιέλμος Σταυρίδης
Τηλ.: 0294 - 22544
Μέλη: 83 Τ.Κ. 19009 ΡΑΦΗΝΑ

Α.Σ. Σαλαμίνας

Πρόεδρος: Ιωάννης Κατσαρός
Τηλ.: 4640902
Μέλη: 212 Τ.Κ. 18900 ΣΑΛΑΜΙΝΑ

Α.Σ. Σπάτων

Πρόεδρος: Δημήτριος Μαργέτης
Τηλ.: 6632272
Μέλη: 618 Τ.Κ. 19004 ΣΠΑΤΩΝ

Α.Σ. Σταμάτας

Πρόεδρος: Ηλίας Σπανουδάκης
Τηλ.: 6218015
Μέλη: 141 Τ.Κ. 14565 ΣΤΑΜΑΤ.

Α.Σ. Περιφέρειας Ωρωπού

Πρόεδρος: Αθανάσιος Λάλας
Τηλ.: 0295 - 34261
Μέλη: 422 Τ.Κ. 19015 ΝΕΑ ΠΑΛΑΤ.

Γ.Π.Σ. Μάζιου

Πρόεδρος: Δημήτριος Κοτσομήτας

Τηλ.: 0233 - 51453

Μέλη: 132

T.K. 35005 MARTINO

Γ.Π.Σ. Μαρτίνου

Πρόεδρος: Αθανάσιος Μαλέρδος

Τηλ.: 0233 - 61261

Μέλη: 589

T.K. 35005 MARTINO

Γ.Π.Σ. Σφάκας

Πρόεδρος: Χαρ. Μπλατσούρας

Τηλ.: 0234 - 31564

Μέλη: 98

T.K. 35004 ΕΛΑΤΕΙΑ

Γ.Ε.Π.Σ. Μαλεσίνας

Πρόεδρος: Ελευθέριος Γουρνάς

Τηλ.: 0233 - 61261

Μέλη: 835

T.K. 35001 ΜΑΛΕΣΙΝΑ

Γ.Π.Σ. Μεγαπλάτανου

Πρόεδρος: Νικόλαος Αγγέλου

Τηλ.: 0233 - 22994

Μέλη: 174

T.K. 35018 ΠΛΑΤΑΝΟΥ

Γ.Π.Σ. Τραγάνας

Πρόεδρος: Δημήτριος Ιγγέζος

Τηλ.: 0233 - 92295

Μέλη: 207

T.K. 35005 MARTINO

Γ.Π.Σ. Μαλεσίνας «Η ΑΘΗΝΑ»

Πρόεδρος: Τριαντ. Καραμίντζος

Τηλ.: 0233 - 51970

Μέλη: 590

T.K. 35001 ΜΑΛΕΣΙΝΑ

Γ.Π.Σ. Προσκύνα

Πρόεδρος: Βαγ. Κολιοφούτης

Τηλ.: 0233 - 92347

Μέλη: 74

T.K. 35005 MARTINO

ΚΤΗΝ/ΚΟΣ Ασπροπύργου

Πρόεδρος: Οθων Πέππας

Τηλ.: 5571447

Μέλη: 77

T.K. 19300 ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ

Α.Σ. Αυλώνα

Πρόεδρος: Γιώργος Λιάκουρης

Τηλ.: 0295 - 41439

Μέλη: 182

T.K. 19011 ΑΥΛΩΝΑΣ

Α.Σ. Βαρνάβα

Πρόεδρος: Δημήτριος Κατσικής

Τηλ.: 0295 - 97326

Μέλη: 94

T.K. 19014 ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Α.Σ. ΧΟΙΡ/ΦΩΝ Αττικής

Πρόεδρος: Ιωάννης Καβάλος

Τηλ.: 6613734

Μέλη: 45

T.K. 15344 ΓΚΥΚΑ ΝΕΡΑ

Α.Σ. Αχαρνών

Πρόεδρος: Ιωάννης Ντούρος

Τηλ.: 2466876

Μέλη: 375

Παπαδημητρίου 44

T.K. 13671 ΑΧΑΡΝΑΙ

Α.Σ. Βιλλίων

Πρόεδρος: Γεώργιος Γκιόκας

Μέλη: 130

T.K. 19012 ΒΙΛΛΙΑ

Α.Σ. Αττικής και Βοιωτίας

Πρόεδρος: Νίκος Αγγουριλάκης

Τηλ.: 3214270

Μέλη: 84

Αοιστογειτώνος 11-13

T.K. 10552 ΑΘΗΝΑ

Α.Σ. Βάρης

Πρόεδρος: Κων νος Νάσσο

Τηλ.: 8973486

Μέλη: 139

T.K. 13672 ΒΑΡΗ

Γ.Π.Σ. Γραμματικού

Πρόεδρος: Γεώργιος Κάνκορης

Τηλ.: 0294 - 61338

Μέλη: 214

T.K. 19007 ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ

Α.Σ. Καλάμου

Πρόεδρος: Βασίλειος Λάλας

T.K. 19014 ΚΑΛΑΜΟ ΔΡΗΤΙ

Πηγή: Φυλλάδια Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Αττικής

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δραστηριότητες των συνεταιρισμών αυτών είναι :

Προμήθεια λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, συγκέντρωση παραγωγής και μεταφορά, δάνεια, πληροφορίες για την φορολογία και πολλές φορές συσκευαστήρια των προϊόντων και άλλα.

Επίσης οι αγροτικοί συνεταιρισμοί στην Αττική οργανώνουν συχνά εκθέσεις προβολής των προϊόντων τους όπως π.χ. Οι ανθοκομικές εκθέσεις στη Βάρη, στη Κηφισιά, στο Πεδίο του Αρεως και αλλού.

Συμμετέχουν στις εκθέσεις άλλων εκτός και εντός Ελλάδας όπως π.χ. στην «Αγρότικα».

Αξιοπρόσεκτη είναι παρουσία των οινοπαραγωγών Αττικής με τα εξαιρετικής ποιότητας κρασιά τους σε όλες τις εκθέσεις, με πολλά βραβεία ποιότητας στην παραγωγή τους.

Χαρακτηριστικό είναι ότι το 20% της Ελληνικής παραγωγής εμφιαλωμένου κρασιού παράγεται από τον ΚΟΥΡΤΑΚΗ στο Μαρκόπουλο Αττικής.

Ενεργοί και δυναμικοί συνεταιρισμοί όπως π.χ. του Μαραθώνα, Μαρκόπουλου, Παιανίας, Σαλαμίνας, Σπάτων και Μεγάρων ο οποίος εκτός των αγροτικών του δραστηριοτήτων π.χ. Προμήθεια φυτοφαρμάκων, Λιπασμάτων, Ζωοτροφών, διαθέτει ελαιοτριβείο, παράλληλα επεκτείνεται στην αμπελουργία και στην παραγωγή κρασιών από τις ιδιόκτητες εκτάσεις αμπελιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Ο Ελληνικός Συνεταιρισμός σήμερα βρίσκεται στο πιο κρίσιμο ιστορικό μεταίχμιο, της μετάβασής του, από τη γραφειοκρατία, τον κρατισμό και τον κομματισμό στην ορθολογική οργάνωση και την επαγγελματική διοίκηση των συνεταιρισμών.

Συνεπώς, το κρίσιμο ερώτημα είναι: θα τα καταφέρει ;

Είναι γεγονός ότι, παρά τις τεράστιες δυσκολίες και τις ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες χάρη στις υπεράνθρωπες προσπάθειες πολλών επώνυμων και ανώνυμων συνεταιριστών, κατόρθωσε να δημιουργήσει μία ιδιαίτερα αξιόλογη παρουσία και υποδομή στον αγροτικό τομέα της οικονομίας.

Τα επιτεύγματα των ελληνικών αγροτικών συνεταιρισμών κάθε άλλης χώρας όπου ο θεσμός του Συνεργατισμού εφαρμόστηκε από τα όργανα της Πολιτείας και ελέγχθηκε από την κρατική γραφειοκρατία.

Ορισμένοι βασικοί δείκτες⁷ επιβεβαιώνουν πράγματι αυτό το γεγονός.

- Υπάρχουν σήμερα 7.000 πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί και 126 ΕΑΣ με έντονη παρουσία σε όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα και σε όλες τις αγροτικές περιοχές της χώρας. Στο νομό Αττικής 31 ΕΑΣ.

Από το σύνολο του 1.000.000 αγροτικών νοικοκυριών, τα 770.000 είναι μέλη των συνεταιρισμών. Στην Αττική 7.938 αγρότες.

- Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί έχουν δημιουργήσει μία αξιόλογη υποδομή αποτελούμενη από γεωργικές βιομηχανίες, αποθηκευτικούς χώρους και άλλες εγκαταστάσεις για την

⁷ Βλ. Περιοδικό: «Συνεταιριστική Πορεία» Δράση – Ιδεολογία – Επιστήμη.
Τεύχος 46/1997.

εξυπηρέτηση των μελών τους. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, μεταξύ πολλών άλλων, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί λειτουργούν. Κυλινδρόμυλους και αλευρόμυλους, Οινοποιεία, Ελαιουργεία, Σπορελαιουργεία, Ραφιναρίες και εργοστάσια τροποποίησης, Κονσερβοποιεία τοματοπολτού και οπωροκηπευτικών, Εργοστάσια διαλογής οπωροκηπευτικών, Τυροκομεία και εργοστάσια γάλακτος.

- Οι συνεταιρισμοί διακινούν σημαντικές ποσότητες αγροτικών προϊόντων και ελέγχουν σημαντικά ποσοστά της αγοράς σε ορισμένα προϊόντα.

Παρά τη σημαντική αυτή παρουσία των αγροτικών συνεταιρισμών, είναι επίσης γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια οι ελληνικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί έχουν εισέλθει σε μία περίοδο σοβαρών δυσχερειών και οδηγούνται αργά αλλά σταθερά, προς μία κατάσταση κρίσης, έχοντας απολέσει ήδη ορισμένες μεγάλες και σημαντικές συνεταιριστικές οργανώσεις και επιχειρήσεις.

Ειδικότερα, κατά την τελευταία δεκαετία, με αποκορύφωμα την τελευταία 5ετία έχει σημειωθεί μία σοβαρή ασυνέχεια, ένα τεράστιο χάσμα, στην αναπτυξιακή πορεία του Ελληνικού Αγροτικού συνεταιριστικού Κινήματος.

Ο ρυθμός αποεπένδυσης σε υλικό και ανθρώπινο κεφάλαιο, η συρρίκνωση των δραστηριοτήτων, η θεαματική πτώση του κύκλου εργασιών, η απώλεια σημαντικού μεριδίου της αγοράς προς τις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, η σταδιακή αποξένωση των μελών, η υπερχρέωση των Συνεταιρισμών είναι όλα σημάδια αυτής της σοβαρής και ανησυχητικής ασυνέχειας, του Συνεταιριστικού Κινήματος κατά τα τελευταία χρόνια, η οποία δυστυχώς δεν φαίνεται να έχει φτάσει ακόμα στο τέλος της.

Τα αίτια που προκαλούν την παρούσα κρίση είναι πολλά, σύνθετα, πολύπλευρα και πολυδιάστατα. Ξεκινούν από τις ιστορικές

ρίζες και τον τρόπο με τον οποίο θεμελιώθηκε ο Ελληνικός Συνεργατισμός, διακλαδώνονται με τα ιστορικά γεγονότα και τις ιστορικές εμπειρίες του, οικονομικού, κοινωνικού και πολιτικού γίνεσθαι της χώρας, εμποτίζονται στη νωθρότητα της γραφειοκρατίας και στον εφησυχασμό του κρατισμού και του κομματισμού, στρεβλώνονται από τη σιγουριά της ανιδεότητας και της προχειρότητας και φτάνουν στη σημερινή ιστορική πραγματικότητα της μεταβιομηχανικής εποχής, όπου τα εμπορικά σύνορα γκρεμίζονται και όπου οι επερχόμενες μεταβολές προκαλούν τέτοιου μεγέθους και τέτοιας ταχύτητας αλλαγές που είναι δύσκολο να κατανοηθούν και από τους «ειδικούς».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

A. ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΗ ΜΑΤΙΑ

Ετσι όπως πολλά σύνθετα, πολύπλευρα και πολυδιάστατα είναι τα αίτια που προκάλεσαν την παρούσα κρίση στους συνεταιρισμούς, το ίδιο πολλά, σύνθετα, πολύπλευρα και πολυδιάστατα θα πρέπει να είναι τα μέσα που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της παρούσας κρίσης, αλλά και για την προετοιμασία των συνεταιρισμών να αντιμετωπίσουν τις τεράστιες αλλαγές που έχουν ήδη δρομολογηθεί και έρχονται. Ο δεύτερος αυτός στόχος είναι ιδιαίτερα σημαντικός, γιατί το απλό ξεπέραςμα της παρούσας κρίσης, χωρίς την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αλλαγών που έρχονται, δεν εξασφαλίζουν τη μελλοντική βιωσιμότητα των συνεταιρισμών. Οπως τονίζει ο Laidlaw⁸

« Έχει λεχθεί ότι οι θεσμοί που αντιστέκονται στην αλλαγή, στο τέλος θα καταστραφούν από την αλλαγή. Λέγεται, επίσης, ότι δεν είναι τόσο ανησυχητική η αλλαγή αυτή καθαυτή αλλά η ταχύτητα με την οποία γίνεται η αλλαγή. Η απότομη αλλαγή. Η απότομη αλλαγή φέρνει ένα σκληρό τράνταγμα».

Η ταχύτητα των αλλαγών που έρχονται θα είναι πράγματι μεγάλη και σε πολλές περιπτώσεις ιλιγγιώδης. Ο κόσμος που έρχεται είναι ακόμα άγνωστος και ασαφής. Ωστόσο, γνωρίζουμε ήδη ότι ο κόσμος που έρχεται θα είναι:

Ενας κόσμος χωρίς σύνορα.

ο κόσμος της νανοτεχνολογίας,

ο κόσμος του νανοδευτερολέπτου,

μέσα στον οποίο η ανθρωπότητα θα ζει το μονίμως εφήμερο, όπου τα ήθη, τα έθιμα και τα γούστα των

⁸ Βλ. Α.Γ. Laidlaw «Οι συνεταιρισμοί το έτος 2000»

ατόμων, ως παραγωγών και καταναλωτών, θα αλλάξουν εκ θεμελίων,

όπου οι ευκαιρίες και ο τρόπος της απασχόλησης θα είναι τελείως διαφορετικές καθώς «οι εργαζόμενοι του μέλλοντος θα κληθούν να αντιμετωπίζουν πιο συχνές αλλαγές στα καθήκοντά τους, συχνές μεταθέσεις από θέση σε θέση, μεγάλες αλλαγές στα προϊόντα και στις υπηρεσίες που παράγουν και συνεχείς αναδιοργανώσεις στους χώρους που εργάζονται»,

όπου «οι επάϊοντες, όσο φωτισμένοι κι αν είναι, δεν μπορούν μόνοι τους να δημιουργήσουν τον νέο πολιτισμό», αλλά όπου «θα απαιτείται η ενεργός συμμετοχή όλου του λαού»,

όπου «γύρω στο έτος 2020, το 80% των επιχειρηματικών κερδών θα προέρχονται από αυτά τα τμήματα των επιχειρήσεων που θα έχουν οικοδομηθεί γύρω από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την πληροφορία»,

όπου οι σημερινοί επιχειρηματικοί κολοσσοί, αλλά και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πρέπει να προχωρήσουν στην αναγκαία αποδιοργάνωσή τους για να επιβιώσουν,

όπου ο ερασιτεχνισμός θα εξαφανιστεί μαζί με τις επιχειρήσεις που θα προσπαθήσουν ή που θα συνεχίσουν να τον εφαρμόζουν,

όπου το μικρό επιχειρηματικό μέγεθος μέσα στο μεγάλο θα είναι όμορφο και αποτελεσματικό,

όπου το σημερινό φαινομενικό χάος, που δεν είναι τίποτε περισσότερο από μία μαζική ανασύνταξη και ανακατανομή της οικονομικής δύναμης και της εξουσίας

ενόψει των αλλαγών που έρχονται, θα δώσει τη θέση του στο νέο πολιτισμό, όπου η νέα νανοτεχνολογία θα προκαλέσει μία τεραστίων διαστάσεων επανάσταση στην παραγωγή, στη διανομή, στο εμπόριο και στην κατανάλωση των αγαθών και των υπηρεσιών.

B. ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

Στο νομό Αττικής οι συνεταιρισμοί προβλέπεται να συρρικνωθούν με τις συνεχείς εντάξεις στο σχέδιο πόλεως περιοχών και την ασταμάτητη επέκταση της Αθήνας και των γύρω Δήμων.

Από την δεκαετία του 1960 και μετά, συνεχώς οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις και τα βοσκοτόπια, οικοπεδοποιούνται με αποτέλεσμα ο αγροτικός πληθυσμός ή να αλλάζει επάγγελμα ή να μετακομίζει εκτός Αττικής.

Η καταστροφή γης γίνεται συστηματική τις τελευταίες δεκαετίες με αποκορύφωμα την κατασκευή αεροδρομίου στα Σπάτα όπου χιλιάδες στρέμματα από καλλιεργήσιμες εκτάσεις θυσιάστηκαν στο βωμό της «προόδου».

Επίσης η κατασκευή της Αττικής οδού καταστρέφει αρκετά στρέμματα καλλιεργήσιμης γης και όχι μόνον. Αλλά από την μόλυνση του περιβάλλοντος από τα καυσαέρια των αυτοκινήτων και των αεροπλάνων και τους θορύβους δεν θα υπάρξουν ούτε τα λίγα μελίσσια που απόμειναν στην Αττική, όπως αναφέρουν τα στοιχεία της Α.Τ.Ε.

Το έτος 1949 υπήρχαν στο νομό Αττικής 46 μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί με 3.761 φυσικά μέλη και το 1981 απόμειναν 10 συνεταιρισμοί με 598 μέλη.

Ανάλογες μειώσεις έγιναν σε όλους τους τομείς αγροτικής παραγωγής και των αγροτικών συνεταιρισμών της Αττικής.

Ετσι με τον ρυθμό αυτό σε λίγα χρόνια θα έχει μετατραπεί σε μία αστική μόνο κοινωνία, που όλα τα αγροτικά προϊόντα της θα έρχονται από τους άλλους νομούς της Ελλάδας ή το εξωτερικό.

Η μόνη λύση είναι να σταματήσει η οικοπεδοποίηση και η εξάπλωση των οικισμών προς όλες κατευθύνσεις γιατί χωρίς καλλιεργήσιμη γη και δεν θα υπάρχουν ούτε αγρότες ούτε αγροτικοί συνεταιρισμοί.

Στον τομέα αυτό δεν μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι για ανάπτυξη των συνεταιρισμών στη Αττική.

Η μετακίνηση βέβαια του αγροτικού εργατικού δυναμικού του νομού Αττικής σε τομείς είναι εξέλιξη επιθυμητή (βάσει των συμφωνιών ΚΑΠ και GATT) εφόσον όμως η μετακίνηση αυτή δεν οδηγεί σε αύξηση της ανεργίας⁹.

Η μείωση της αγροτικής απασχόλησης δεν οφείλεται συνήθως σε έλλειψη δυναμισμού της οικονομίας αλλά στη διαρθρωτική μεταβολή κατά τη διαδικασία της ανάπτυξης. Ακριβώς, λόγω της διαρθρωτικής μεταβολής, παρατηρείται διεθνώς ότι η μείωση της συμμετοχής του αγροτικού τομέα στην απασχόληση και στο ΑΕΠ μιας χώρας συντελείται με τόσο μεγαλύτερους ρυθμούς, όσο μεγαλύτερος είναι ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας της χώρας αυτής και όσο ταχύτερα δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας στο μη-αγροτικό τομέα. Η διεθνής εμπειρία αποδεικνύει ότι η αγροτική απασχόληση δεν μειώνεται με διοικητικά μέτρα, παρά μόνο με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στο μη- αγροτικό τομέα και με το κατάλληλο μακροοικονομικό πλαίσιο.

⁹ Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο γεωργικό τομέα είναι η ΚΑΠ η παλαιότερη και πληρέστερη πολιτική της, χωρίς ωστόσο να υποκαθιστά όλες τις πτυχές των αγροτικών πολιτικών των κρατών – μελών. Αργότερα με την μεταρρύθμιση του 1992 και την νέα Γ.Σ.Δ.Ε ή GATT που προέκυψε από τον γύρο της Ουραγουάης, η Κοινή Αγροτική Πολιτική διατηρεί τα βασικά χαρακτηριστικά και τις θεμελιώδεις αρχές λειτουργίας της. Ειδικότερα: α) το ενιαίο της αγοράς για τα γεωργικά προϊόντα, β) τη χρηματοδοτική αλληλεγγύη, γ) την κοινοτική προτίμηση.

Γ. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Σε αυτές υπάγονται η μετατροπή της ΑΤΕ σε συνεταιριστική τράπεζα, η ίδρυση αλυσίδας συγχρόνων σφαγείων και η δημιουργία περιφερειακών αγορών για τα οπωροκηπευτικά, τη διαχείριση των οποίων θα έχουν οι συνεταιριστικές οργανώσεις.

Με τη μετατροπή της ΑΤΕ σε συνεταιριστική τράπεζα αναμένεται ότι θα αποκτήσει ουσιαστικό περιεχόμενο ο ρόλος των συνεταιρισμών στην αγροτική πίστη και ότι οι συνεταιρισμοί θα αποτελέσουν τις μικρές καταθέσεις και χορηγήσεις δανείων προς τους αγρότες.

Παρόλο που ο νομός Αττικής έχει δηλωμένους αγρότες πάνω από 50.000 άτομα στους συνεταιρισμούς έχουν ενταχθεί λίγες χιλιάδες, ένα ποσοστό γύρω στο 15 – 20% και αυτό διότι είναι ένας νομός με ιδιαιτερότητες, όπως ο καταμερισμός της γης σε πολλούς ιδιοκτήτες και κυρίως μικροκτηματίες ολίγων στρεμμάτων.

Έτσι η παραγωγή τους είναι μικρή και μπορούν να την διαθέσουν εύκολα μόνοι τους πηγαίνοντας σε λαϊκές αγορές ή στην λαχαναγορά. Αυτό έχει το προνόμιο για τους αγρότες ότι μένουν όλα τα έσοδα από την παραγωγή τους διότι συμμετέχουν στα έξοδα διοίκησης και τα πάγια έξοδα του συνεταιρισμού. Έχουν δηλαδή ατομικό κέρδος μεγαλύτερο. Υπάρχει όμως το μειονέκτημα ότι πρέπει να ανταπεξέλθουν μόνοι τους σε όλες τις γραφειοκρατικές διαδικασίες του επαγγέλματός των.

Η κλαδική πολιτική πρέπει να ευρίσκεται σε αρμονία με τη γενικότερη αγροτική στρατηγική μιας χώρας στην εξυπηρέτηση στόχων για το αγροτικό εισόδημα, το εμπορικό ισοζύγιο, τη διατήρηση του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη, τη συγκράτηση του πληθυσμού στις μειονεκτικές περιοχές.

Με δεδομένες τις γενικότερες αλλά και στην οικονομική και στην αγροτική πολιτική (ΚΑΠ), το βάρος για τη διαμόρφωση ευνοϊκών

συνθηκών στους κλάδους πέφτει στις οργανωτικές καινοτομίες. Η προσπάθεια των παραγωγικών αλλά και του κράτους θα πρέπει να επικεντρωθεί :

- Στην επέκταση της παραγωγής νέων, προϊόντων, η οποία είναι δυνατή ακόμη και σε παραδοσιακούς αγροτικούς κλάδους.
- Στο άνοιγμα και την ανάπτυξη νέων αγορών, κυρίως στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, αλλά με προσπάθεια εδραίωσης και εξασφάλισης ενός σημαντικού μεριδίου αγοράς.
- Στην αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων με τη βελτίωση της ποιότητας και τη μείωση του κόστους.
- Στη ριζική αναδιάρθρωση υποδομής και οργανωτικής δομής του συστήματος των προϊόντων στο εσωτερικό της χώρας.
- Στη ριζική αναδιάρθρωση του μηχανισμού εκπαίδευσης και του αγροτικού δυναμικού.

Η κατά την 31.12.91 λογιστική ενημερότητα των συν/σμών που λειτουργούσαν, απεικονίζεται στον επόμενο πίνακα:

Στοιχεία λογιστικής ενημερότητας	Αγροτικοί Συνεταιρισμοί		
	31.12.91	31.12.90	31.12.89
<u>Α' ΣΥΝ/ΣΜΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΟΙ</u>			
<u>ΑΠΟ ΔΙΚΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΙΣΤΕΣ</u>			
Με πλήρη λογιστ. ενημέρωση	586	557	574
Με καθυστερ.μεγαλ.6/μήνου	280	303	283
Με καθυστερ. μεγάλου έτους	208	205	201
Σύνολο Συν/σμών που εξυπηρετήθηκαν από δικούς τους λογιστές	1074	1065	1058
<u>Β' ΣΥΝ/ΣΜΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΟΙ</u>			
<u>ΑΠΟ ΕΝΩΣΕΙΣ</u>			
Με πλήρη λογιστ. ενημέρωση	1455	1387	1423
Με καθυστερ.μεγαλ.6/μήνου	1484	1573	1746
Με καθυστερ. μεγάλ. έτους	2328	2321	2176
Σύνολο Συν/σμών που εξυπηρετούνται από Ενώσεις	5267	5281	5345
<u>Γ' ΣΥΝ/ΣΜΟΙ ΧΩΡΙΣ ΤΑΚΤΙΚΗ</u>			
<u>ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ</u>			
Με πλήρη λογιστ.ενημέρωση	82	91	97
Με καθυστερ.μεγαλ.6/μήνου	123	144	167
Με καθυστερ.μεγαλ.έτους	591	602	588
Σύνολο Συν/σμών χωρίς τακτική λογιστ. ενημέρ.	796	837	852
Σύνολο λειτουργούντων Συν/σμών	7137	7183	7255

Συνεταιριστικοί υπάλληλοι

Στοιχεία για τους υπηρετούντες την 31.12.91 κατά πλήρη απασχόληση, μόνιμους και εκτάκτους υπαλλήλους στις Α.Σ.Ο., περιλαμβάνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Κατηγορίες Συν/κών Οργαν.	Αριθ. Συνετ Οργα	Μόνιμοι			Εκτάκτοι			Σύνολ Υπαλλ.	Από τους οποίους πτυχ. Ανωτ. Σχολ.
		Κύριο	Βοη- θητικό	Υψηρε- τικό	Κύριο	Βοη- θητικό	Υψηρε- τικό		
ΣΥΝ/ΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ									
1.Συν/σμοί	1111	530	178	6	1193	874	47	2828	266
2.Ενώσεις	126	3357	769	123	1804	1616	303	7972	986
3.Κοιν/ξίες	16	623	35	47	188	38	1	932	309
4.Κεντ.Ενώσεις	14	367	62		32	64	4	529	111
Σύνολο 1991	1267	4877	1044	176	3217	2592	355	12261	1672
ΣΥΝΟΛΑ 1990	1265	5071	1088	132	3374	2640	328	12633	1611
ΣΥΝΟΛΑ 1989	1303	4961	1150	116	3639	2542	326	12734	1638

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Μετά από τις δυσμενείς προοπτικές για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, σ' ένα νομό όπου χαρακτηριστικό είναι η πολυτεμαχισμένη γη και η συνεχής ανοικοδόμησή οι λύσεις που προτείνονται για την περαιτέρω ανάπτυξη των αγροτικών συνεταιρισμών είναι :

1. Να προσχωρήσουν στους συνεταιρισμούς αν είναι δυνατόν όλοι οι αγρότες της Αττικής.
2. Αν αυτό είναι αδύνατον τότε να συσταθούν νέοι συνεταιρισμοί με μειωμένα διοικητικά έξοδα λειτουργίας, δεδομένου ότι η τεχνολογία της πληροφορικής σήμερα το επιτρέπει. Μπορούν δηλαδή οι σύγχρονοι συνεταιρισμοί να οργανωθούν με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και λιγότερους διοικητικούς υπαλλήλους (όπως φαίνεται στις επόμενες σελίδες).
3. Εκμετάλλευση όλων των δυνατοτήτων χρηματοδότησης που προσφέρουν τα νέα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
4. Αύξηση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων, με αρδευτικά έργα.
5. Μη επέκταση των σχεδίων πόλεως εις βάρος καλλιεργήσιμης γης.
6. Με νομοθετικές ρυθμίσεις για την στήριξη των συνεταιρισμών όπως π.χ. μείωση του αριθμού των μελών που μπορούν να συστήσουν συνεταιρισμό από 50 άτομα σε λιγότερα, περισσότερες αποζημιώσεις σε περιπτώσεις κακοκαιρίας.
7. Με οικονομικές ενισχύσεις και κίνητρα οικονομικά ώστε να συμφέρει τους αγρότες να συνεταιρίζονται π.χ. ακόμα ευνοϊκότερα επιτόκια δανεισμού από την ΑΤΕ.

Αυτά και άλλα ακόμη μέτρα είναι δυνατό να ληφθούν αρκεί να υπάρχει η πολιτική βούληση και η δυνατότητα της Ελληνικής οικονομίας να τα πραγματοποιήσει.

Έτσι θα σωθεί ο αγροτικός τομέας του νομού Αττικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ» Κ.Λ. Παπαγεωργίου
2. «ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» Ζαχαριουδάκη – Μαλλίδη – Ματσούκα.
3. Περιοδικό «Συνεταιριστική Πορεία» Τεύχος 46/1997
4. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος – Λαρούς Τόμος 12
5. «Εξελίξεις και Προοπτικές Αγροτικού Τομέα» Μέργος - Παπαγεωργίου
6. «Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα» Θ. Τζωρτζάκη
7. Εντυπα του Υπουργείου Γεωργίας.
8. Εντυπα της Αγροτικής Τράπεζας.
9. Συμβολή στη Μελέτη των Αγροτικών Προβλημάτων. ΘΕΟΔΩΡΟ Γιαννόπουλος 1902 – 1983.
10. Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα – Κίνηση και Δραστηριότητες κατά το έτος 1990 – Διεύθυνση συνεταιρισμών : Τμήμα Ίδρυσης ή νομιμοποίησης συνεταιριστικών οργανώσεων.
11. Το Αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα – Π.Σ. ΑΒΔΕΛΙΔΗΣ : Ιστορική εξέλιξη και δράση, προβλήματα και προοπτικές ανάπτυξης.